

Της ζωής τ' αντίδωρο

του Θεόδωρου Ε. Παντούλα

Η κάποτε γιορτή για την ανολοκλήρωτη παλιγγενεσία των Ελλήνων δεν είναι πια γιορτή αλλά αργία.

Αναδημοσίευση από τη σελίδα της Δράσης.

«Αν μας έλεγε κανένας αυτήνη την λευτεριά οπού θα γευόμαστε, θα περικαλούσαμε τον Θεόν να μας αφήσει εις τους Τούρκους άλλα τόσα χρόνια, όσο να γνωρίσουν οι άνθρωποι τι θα ειπή πατρίδα, τι θα ειπή θρησκεία, τι θα ειπή φιλοτιμία, αρετή και τιμιότητα» έγραφε με ψυχροσωματική αλγηδόνα ο πατριδοφύλακας στρατηγός Μακρυγιάννης κι όσα αναλγητικά κι αν μπουκώσουμε τον περίσσια πονεμένο του λόγο δεν καταπραΰνεται αυτός με κομπογιαννίτικα επιστημονικά γιατροσόφια.

Μας είναι εξαιρετικά στενάχωρο που γινόμαστε δυσάρεστοι θυμίζοντας οικεία κακά αλλά η πραγματικότητα δεν μας αφήνει άλλα περιθώρια. Κι η τότε πραγματικότητα «τίμησε» τις υπηρεσίες των αγωνιστών με διώξεις, με φυλακίσεις και με θανατικές ποινές. Κι η τωρινή πραγματικότητα τους τιμά με εορτασμούς μουδιασμένους και κολοβούς. Κολοβούς γιατί η οικονομική δυσπραγία του κράτους των Αθηνών δεν επιτρέπει πολλά πολλά και μουδιασμένους γιατί η κάποτε γιορτή για την ανολοκλήρωτη παλιγγενεσία των Ελλήνων δεν είναι πια γιορτή αλλά αργία. Άλλωστε η γιορτή προϋποθέτει την μνήμη κι όχι την εθελούσια αμνησία.

Κι όμως «το 1821 είναι η παράδοση που μπήκε θριαμβευτικά στη συνείδηση του έθνους με την ελληνική επανάσταση. Ο αγώνας εκείνος ήταν ένα κοινωνικό, πολεμικό και πολιτικό γεγονός». Αυτές οι επισημάνσεις ανήκουν στον ποιητή Γιώργο Σεφέρη και πολύ φοβούμαστε ότι το πνευματικό γεγονός που ήταν τότε (ο ποιητής γράφει στα 1943) η πιο αγνοημένη άποψη του Αγώνα εξακολουθεί και σήμερα να είναι το ίδιο αγνοημένη. Όχι πως έλειψαν οι εξηγάτορες. Κάθε άλλο μάλιστα. Αλλά το πνευματικό γεγονός («τζιβαϊρικόν πολύτιμον», «μονέδα χρυσή») παραμένει καταφρονεμένο, ίσως γιατί οι μαρτυρίες αυτού του γεγονότος –κι ο μαρτυρύσας Μακρυγιάννης, ο «πόποτε μη αναγνώσας» είναι, ίσως, η πλέον αξιόπιστος– δεν στριμώχνονται στις ιδεολογικές προκατασκευές («ασκιά με αγέρα και κούφια καρύδια», «κάλπικον δάνειον») που προθύμως παρερμηνεύουν τον νεοελληνισμό.

Το πνευματικό γεγονός –το αγνοημένο– έγινε μάλιστα συχνάκις αφορμή για οικονομιστικές εξηγήσεις ή εθνοκάπηλες ρητορείες που ευλαβώς αποθέτουν τον νεοελληνισμό οι μεν στην καπιταλιστική περιφέρεια, οι δε σε ένα ιμιτασιόν μεταφυσικό απόκεντρο. Οι πρώτες πάσχουν ανιάτως γιατί επιμένουν να αγνοούν ότι «ουκ επ' άρτω μόνο ζήσεται άνθρωπος» και οι δεύτερες γιατί επιμένουν να αγνοούν ότι ο άρτος είναι της ζωής το αντίδωρο.

Θεόδωρος Ε. Παντούλας